

KENDERGYÁRI KULTÚROSOK

III.

Gondolatok a könyvtárban

Körülbelül másfél évvel ezelőtt már írtunk az Újszegedi Kender- Lenzővő Vállalat üzemi könyvtáráról. Most az első kérdéssel természetesen azt tudakoljuk, hogy azóta mit változott, mit fejlődött a könyvtár. A fejlődés kimutatható. A könyvek száma is nőtt, ma már 5540 kötet van a könyvtárban. Örvendetesebb azonban az állandó olvasók számának növekedése. 1958-ban 235; 1959-ben 408; 1960-ban pedig már 554 rendszeres beiratkozott olvasó volt. Másfél év alatt négy hízán százötvennel nőtt az olvasók száma.

A régi diavetítő is megvan, s változatlanul a legkeresettebb cikk. Csak most már kívülre van még három másik vetítő is, a kölcsönözhető filmek száma pedig 160.

Mit olvas egy munkásnő?

Míg a könyvtárral, Péter Jánosnéval beszélgettünk, elérkezett a kölcsönzés ideje. Először egy fiatal munkásnő jön, Dettár Annának hívják, a cernázóban dolgozik, kizsista, és véletlenül még kulturmunkás is: énekes, karos. A könyvtárnak évek óta tagja, rendszeres olvasó, most is egész halom könyvet visz magával. Victor Hugo Nyomorultak című regényét, az Asch örvető lázadását, Heltai Ill-esét, Gergely Márta A mi lányunk és Berkesi András Bulker című művét. Nem találok rá szedgette össze ezeket a könyveket, a döntést hosszabb válogatás előzte meg. Természetesen főleg lenne ebből a jegyzékből túlságosan messzire vezető következtetéseket levonni. Az azonban bizonyos, hogy Dettár Anna szereti a jó könyveket, s az is bizonyos, hogy most sem válogatott rosszul. Gondoljunk csak arra, mit olvasott, mit olvashatott ez előtt húsz-harminc esztendővel egy munkásnő, mondjuk akár az Újszegedi Kenderben is, ha volt ideje és ereje még ahhoz is. Ha erre gondolunk, rögtön belátjuk, hogy egyáltalán nem fölösleges valami az a kis könyvtár ott az üzemben.

A könyvtár és a szocialista brigád

Másból is kitészik ez. A könyvtár az üzemi szocialista brigádjának is segít. Nemcsak azzal, hogy könyveket ad tagjainak olvasásra. Bár azt is adott, s a brigád tagjai így tudták elolvasni majd nem egyszerre és egy időben a Háború és békét, a Karenina Annát, Solohov A házért harcoltak című regényét. Hanem a brigád — ezért is szocialista a neve — nem elégedett meg az egyszerű olvasással — a könyveket meg is beszélték. Eddig egymás lakásán. Most felajánlották nekik és javasolták, hogy a könyvek megbeszélését ezután a könyvtár helyiségében tartsák meg. Még arról is gondoskodtak, természetesen az üzemi vezetőnek segítségével — talán nem baj, hogy eláruljuk a meglepetést —, hogy az első ilyen, közeljövőben megrendezendő ankét alkalmával a brigád tagjait egy kicsit megvendégléjk.

Segít a vállalat

Másfél évvel ezelőtt első sorban a könyvtáros lelkiismeretes, ötletekben gazdag, ügyes munkáját beszéltük meg. Most inkább azt emeljük ki, hogy a vállalatvezetés példamutatóan segít a könyvtárban és a könyvtárosnak. Nem azért, mintha a most látottak alapján megváltozott volna a vélemény Péter Jánosné munkájáról, hanem azért, mert a vállalat

segítése valóban dicséretes. Ennek nyomán otthonosabbá, szebbé, még barátságosabbá vált a könyvtár: újabb polcokat állítottak fel, terítéket tettek az asztalokra stb. Amit azonban legjobban szeretnénk kiemelni: a szegedi írók folyóirataiból, a Tiszatájából havonként 20 példányt kap a könyvtár, azért, hogy azokat a legjobb, legszorgalmasabb olvasók között — jutalomként — ossza ki. Ezenfelül a népszerű képes folyóirataiból, a Szovjetunióból 10 példányt kap a könyvtár a vállalatától havonta a kölcsönzés céljaira.

Munkásakadémia

A könyvtárban beszélgettünk az üzemi szakszervezeti kultúrfelelőssel, Bálint Lászlónéval is. Rögön a beszélgetés elején kiderült, hogy a kulturmunka legnehezebb területe az ismeretterjesztés, illetőleg a Munkásakadémia, s éppen ezért itt lesz a legtöbb tennivaló az új esztendőben. Szerződést kötöttek a TIT-tel, egész esztendőre szóló szerződést, a munka felelőse, Gönczi László igyekszik is, minden erejét beleadja ebbe a munkába, az eredmény mégis gyenge, a kívántnál jóval gyengébb. Kevés előadást tartanak, s még azok iránt is kicsi az érdeklődés, az előadások meglehetősen gyér közönség előtt hangzanak el.

Mi ennek az oka? Bálint Lászlóné és más kulturmunkások véleménye szerint az előadások tematikáján kellene változtatni. Az előadások ugyanis túlságosan szakmai jellegűek, és ezért nem érdeklik eléggé a dolgozókat — mondják —, mert azokról a problémákról szólnak, amelyben ők nagyonis benne vannak, nemcsak azért, mert azt a munkát végzik naponta, hanem azért is, mert a szakmai oktatásban is hasonló kérdésekkel foglalkoznak. Javaslatuk szerint élnékíteni, színesíteni kellene ezeket az előadásokat olyan témákkal, mint például a kislakások berendezése, orvosi előadás fiataloknak, előadás az afrikai népek szabadságharcáról stb.

Egy másik vélemény

Vágvölgyi András, a TIT szegedi szervezetének titkára azonban azt mondja ezzel kapcsolatban, hogy az Újszegedi Kenderben az előadások iránt kétségkívül tapasztalható érdeklődés és közömbösség oka nem első sorban és nem kizárólag a munkásakadémia előadásainak tematikájában keresendő. Más üzemekben is — például a Jutárgyárban — tartanak hasonló előadásokat és ott igen szepek az eredmények, közömbösség és érdeklődés helyett nagy érdeklődés tapasztalható. Az újszegedi üzemben az a baj, hogy az előadások szervezőjét sokszor magára hagyják, nem kap elég segítséget a vállalat illetékes szerveitől.

Hogyan lehetne a megoldást megtalálni? Hogyan lehetne a látogatottságot fokozni? Legjobb lenne mindkét javaslatot egyszerre megvalósítani! Azaz egyrészt élnékíteni, színesíteni kellene az előadások tematikáját — erre a munkásakadémia anyaga bizonyos határokon belül lehetőséget ad — másrészt a vállalat illetékes szerveinek, vezetőinek nagyobb segítségét kell adni a munkásakadémia felelőseinek, vagyis »rá kell menni« erre a munkára.

A feladat megvalósítása

A munkásakadémia legfőbb célja, hogy a maga

eszközeivel hozzájáruljon a technikai színvonal emeléséhez. Ez helyes és jó cél. Világos azonban, hogy ha az előadásokat nem látogatják, vagy nagyon kevesen látogatják, mint az Újszegedi Kenderben, az akadémiának ez a célja nem valósulhat meg. A legelső feladat tehát az érdeklődés felkeltése és a látogatottság növelése. Akkor majd, de csak akkor, az üzemi dolgozói arról is meggyőződhetnek, hogy azok az általuk jórészt látatlanban érdektelennek mondott szakmai jellegű előadások nem is olyan unalmasak.

Ö. L.

AKTUÁLIS SOROK

a szegedi szoborvédelemről

Szegedet úgy is emlegetik, mint a szobrok városát. Valóban sok szobor díszíti a város köztereit, s a Belváros tér emléksarkait. Erre joggal büszkék is a szegediek. Azzal persze már kevésbé lehet büszkélkedni, hogy a szobrok védelme már nem annyira közügy. Nemegyszer találkoznunk szoborrongálással, mint például a Hungária Szálló előtt Dankó-szobor esetében. Eddig »mindössze« nyolcszor verték le a szoborba öntött hegedű úgynevezett csigaszárát, ugyanígy a Tisza Lajos-szobor egyik mellékalkajának a karját is.

A szoborrongálókak jó lenne egyszer megismerni és törvényes felelősségre vonással emlékeztetni őket a társadalmi tulajdon védelmére.

Nemcsak jószándék — szakértelm is kell

A szoborvédelemnek egy másik formája a szobrok szakszerű és rendszeres gondozása, különös tekintettel az időjárás különféle hatásaira. Tudvalevő, hogy minden anyag másképpen reagál hidegre és melegre. A szobrok anyagára viszont különösen vonatkozik ez a megállapítás, amikor védelmükről, tisztításukról, gondozásukról van szó. A Klauzál téren lévő Kossuth-szobor mellékalkajainak anyagát például már hajszálrepedések kezdték ki. E szobrok fokozottabb védelme tehát nagyonis indokolt, például olyanformán, hogy időnkénti tisztításukat hozzáértő szakemberekre kell bízni, akik munkájukkal a szobor anyagát megvédik a további rongálódástól.

Nemegyszer tisztították már a szegedi szobrokat, de abban nem volt sok köszönet. Ezt a munkát ugyanis nem hozzáértő emberekre bízta, akik drótkéfével estek neki a szobroknak és ledörzsölték róluk a nemes patinát, ami az idővel rakódott rájuk finom rétegen. Volt szobor, amit átkentek vaslakkal, márványszobrokat pedig testszínű olajfestéssel mázolták át. Van szoborunk, amit együgyű szerelmeseink esalódásukban, vagy boldogságukban valószággal telefirkáltak tintával, tintaceruzával. Eme »örökbeesű« sorokat nem lett volna szabad csak egyszerűen vízzel lemosni, mert így a tinta feloldódott és beleivódott a szobor anyagába. Ennek a szobornak a tisztítását igazi szakemberek sprit-szoborba mártott ruhával végezték volna. Diszkrét színezésű faszbort pedig — smirgli — papírral csutakoltak le, s így leszedték róla a vész finom nyomát, amely

A műszaki vezetők ne tétlen szemlélői legyenek a helyes munkanormák kialakításának

Az SZMT elnökségének ütéséről

Kedden délelőtt ülést tartott a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsának elnöksége. Megtárgyalta és elfogadta az 1961. évi sportköltségvetést, majd foglalkozott a textil-, építő- és élelmiszeripari szakszervezetek megyei bizottságainak a helyes munkanormák kialakításáról, alkalmazásáról szóló jelentésével.

A sportköltségvetés szerint ez évben a Csongrád megyei szakszervezeti sportkörök részére közel 2 millió forint támogatást biztosítanak.

Ebből 1300 000 forint állami, 610 000 forint vállalati támogatás, 37 000 a szakszervezeti központok, s mintegy 12 000 forint az

alapszervezetek hozzájárulása.

A Szakszervezetek Megyei Tanácsa még az elmúlt év novemberében foglalkozott az MSZMP Politikai Bizottságának szeptemberi határozatával, s ezzel kapcsolatban intézkedési tervet dolgozott ki. E tervben meghatározta, milyen feladatok hárulnak a szakszervezetek megyei és üzemi bizottságaira a helyes munkanormák kialakításában és bevezetésében. Tegnap ennek végrehajtásáról tájékoztatták a megyei bizottságok az SZMT elnökségét.

A Csongrád megyei textilipari üzemekben a műszaki feltételeknek a technológiai útmutatásoknak megfelelően változtatnak a

munkanormákon, ahol erre szükség van.

A Szegedi Kenderfonógyárban például az ipari normákat figyelembe véve alkalmaznak változtatásokat.

Az elő- és finomkártyoló üzemszervezetekben figyelembe veszik a gépek tökéletesítésével, a kisegítő gépekkel való felszereléssel bekövetkezett változásokat.

Az üzemek a dolgozók átcsoportosításával, munkaképessébb profilok kialakításával igyekeznek elhelyezni az utóbbi hetekben feleslegessé vált munkásokat.

A Szegedi Jutárgyárban, ahol eddig csak szakszervezetek gyártásával foglalkoztak, most megkezdtek a futószínyegek kiséri gyártását is.

Nehezíti a vállalatok munkáját, hogy nem ismerik az egész évi tervet.

Az építő-, fa- és építőanyagipari üzemekben nem vitatták meg alaposan a munkásokkal a részleges normarendezés problémáit, ezért olyan téves nézet terjedt el, hogy általános rendezésről van szó, amit tartós keresetsökkenés követ. Tapasztalható, hogy a műszaki vezetők nem szívesen választanak a dolgozók kérésére és többnyire csak szemlélői és nem aktív résztvevői a helyes munkanormák kialakításának. Alapadnak népszerűtlen feladatnak tartják ezt, s a felvilágosító tevékenységet a párt és társadalmi szervek harántják, bár ők jól ismerik a körülményeket.

Az eddigi munkatapasztalatok igazolják, hogy a termelékenység növelésének igen komoly tartalmak vannak a Csongrád megyei üzemekben. Az is megállapítható, hogy a normarendezést nem mindenütt követi még ideiglenesen sem keresetsökkenés. Az építőiparban ma még csak az előkészületi munkáknál tartanak, mert a téli hónapokban szünetel, vagy csak lassú ütemben folyik az építkezés. A Csongrádi Bútorgyárban az intézkedések nyomán 15 százalékkal csökkent egy konyhaberendezésre fordított munkaidő. A feleslegessé vált munkások foglalkoztatására kárpótos és epeda készítő üzemet hoztak létre.

A szegedi faipari üzemekben felszabadult munkasereket a ládagyárban alkalmazták, mert az üzem tervét a múlt évhez viszonyítva lényegesen megnövelték. Az élelmiszeripari üzemekben mindenütt elkészítették a technológiai utasításokat, s megkezdtek a munkanap-fényképezéseket. Ennek alapján megállapították, hogy néhány üzemben a munkaidő kihasználás alig 60–70 százalékos. Ebben szerepe van annak is, hogy nem mindig folyamatos a nyersanyagellátás. Üzemeink nagy részében február végéig vezetik be a műszaki normákat. De már ezt megelőzően januárban próba-elszámolásokat végeznek.

Az elnökség végül meghallgatta több szakbizottság jelentését a közeljövőben folytatott vizsgálat eredményéről.

pedig a mű egyik kifejező ereje.

Bizruk a szobrászokra!

Az úgynevezett horzsakő-szobrot például csak kenyérről szabad és lehet tisztítani, mert ennek az anyagnak a lyukacsossága a struktúrában egy-egy formát lágyít, tesz. Ha ezt gorombán ledöröglik, a mű anyagserűségét bontják meg, amely viszont a szobor értékét csökkenti.

A szobrászok tudják, hogy a különféle anyagot, amellyel dolgoznak, hogyan és mivel kell és szabad tisztítani, hogy az idő által ráakodott nemes patina megmaradjon, s a szobrot megvédhessük az időjárás viszontagságaitól is. Más-más eljárást kíván a mészkőből, a bronzból, a márványból és a fából készült szobrok védelme, tisztítása. S ha ezt a szobrászok tudják a legjobban, akkor bizuk is rájuk a szegedi szobrok gondozását, tisztítását — és segítségül adjunk esetleg mellőljük társadalmi munkások

kát —, ha erre legközelebb sor kerül, noha lassan éppen aktuális lesz már ez a megbízatásuk.

Sok a tennivaló

A Tömörkény-szobrot például át kellene már tisztítani, a hátteret pedig szoborhoz illőnek kiképezni, hogy a »levegőt« ne fogja el előle oda nem való más tárgy. Ugyanígy a Móra-szobrot is kellemetlenül takarják el a fák, míg a Széchenyi téren lévő szobrokon is van javítani való. Van, ahol a talapatot kell felcserélni, mert kezd »szétfutni«, vagy csonkításokat szükséges kijavítani.

A szoborvédelem nemzeti értékeink védelme. S mivel a műemlékvédelmet törvény határozza meg — szobraink védelmét, gondozását csak szakemberekre bízhatjuk, akik értenek hozzá, hogy szerény munkájukkal egy-egy alkotás az idők folyamán át is értékes alkotás maradjon, amelyben nemcsak mi, hanem utódaink is örömmel gyönyörködnek.

L. F.

Két lábtörés és egy agyrázkódás az első szegedi »csúszós« napon

Olyan volt tegnap reggel Szeged, mint egy hatalmas korszolypálya. Az éjszakai hideg eső hajnalban ráfagyott az utak és gyalogutak kövezetére, s valóságos »jégpályák« változtatták azokat.

Igy történt, hogy A. R. Szeged, Bérkert u. 50 számú lakos hajnali 5 óra 30 perckor, kilépve a ház kapuján a síkos, még hamuval vagy fűrészpórral fel nem hintett gyalogútdarabon megcsúszott és elesett. A mentők a bal lábszártöréssel beutazták a Sebészeti Klinikára szállították. Ugyancsak a korai reggeli órákban a Bajai útra is hívták a mentőket. Itt, a 15-ös kilométerköz közelében F. E. 21 éves leány, Mórahalom, 47. sz. alatti lakos esett le a síkossá vált úton kerékpárjáról s szenvedett sérülést. Jobb lábszára tört el a szintén a Szegedi Sebészeti Klinikára szállították.

Az első »csúszós« nap három súlyos balesete figyelemre méltó: sokkal nagyobb elővigyázattal közeledjünk a csúszósra vált gyalogútdarabon, s a gépjárművek vezetői is fokozottabb óvatossággal vezessék járműveiket, tartsák be a közlekedési szabályokat. A házfelügyelők és háztulajdonosok pedig ne mulasszák el felhívni a lakóházak előtti gyalogútdarab-szakaszokat, ne — mint A. R. a Bérkert utcában — saját gondatlanságukon »elcsúszva« lábukat törjék.

Előbb a csorbát, s csak aztán köszörüljék a disznóóló kést

Tehetetlenül bosszankodnak a Gyógyászati Segédeszközök Gyára szegedi fiókjának dolgozói a gépipari szövetkezet 3. számú működéséről részlegének eljárása miatt. Ez az egyetlen cég Szegeden, amely olívszörűvel f. glialkozik. Illetve csak foglalkozna, ha el is végezné azokat a munkákat, melyeket gyárfiókunk rendel tőle. A vállalat határidőit azonban so-

hasem tartják be, csak hi-tegetnek vele. Néha négy-szer is el kell menni a működéséről részleghez, mire visszakaphatjuk az olílokat. A legutóbbi esetben például, január 5-én, a 4874-es vállalási jeggyel vettek át néhány olílokat, s 9-re ígérték a kész munkát. Igérték azután 14-re és 16-ra. Ekkor azt is mondták, hogy most nem érnek rá, mert a disznóóló-kések köszörülése előbbrevál.

A működéséről részleg hanyagsága hátráltatja üzemünk munkáját, mert szerzőmök hiján, illetve tartalmi szempontokkal sokkal lassabb a termelés üteme. Erre lehet, hogy a disznóóló kések miatt részeseink előnyben a közilleti rendelésekkel szemben. Inkább ezt a csorbát köszörüljék ki a szövetkezet működéséről részlegének!

Barkos Bertalan televezető